

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul în anulare declarat de adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, împotriva sentinței Tribunalului Militar al Garnizoanei Stalingrad din 08 mai 1945, în cauza penală în privința lui,

Cușmaunsa Iacov xxxx, născut în anul xxx, în s. Valegoțulov, regiunea Odessa.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Tribunalului Militar al Garnizoanei Stalingrad din 08 mai 1945, Cușmaunsa Iacov a fost condamnat în baza art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii alin.(2) din Decretul Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS din 19 aprilie 1943, la 20 ani de muncă silnică, cu interdicție în drepturi pe un termen de 5 ani, fără confiscarea averii.

2. Potrivit hotărârii judecătorești menționate, s-a stabilit că, Cușmaunsa Iacov a fost declarat vinovat de faptul că, aflându-se pe front, la 29 octombrie 1941 a fost luat prizonier de către inamic.

Fiind în lagărul de prizonieri militari Slobodzeisc (România), la sfârșitul lunii noiembrie 1942, Cușmaunsa Iacov a transmis administrației române informație despre trei ofițeri Armatei Roșii care intenționau să evadeze din lagăr, aceștia ulterior fiind reținuți și plasați în izolator.

În iulie 1943, Cușmaunsa Iacov s-a înscris voluntar la serviciu în armata germană „ROA”.

În august 1943 a fost transferat în lagărul Calafatsc, unde lucra ca traducător la „Polția secretă”.

În ședința de judecată inculpatul Cușmaunsa Iacov și-a recunoscut vinovăția și a confirmat cele invocate în rechizitoriu.

3. Adjunct al Procurorului General, Roșioru Mircea, a declarat recurs în anulare invocând prevederile art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în care solicită casarea hotărârii judecătorești nominalizate, cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui Cușmaunsa Iacov, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea inculpatului la răspundere penală.

3.1. În motivarea recursului a invocat că, probele administrate în cauza dată nu sunt suficiente pentru calificarea acțiunilor inculpatului în baza art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, deoarece nu confirmă faptul că inculpatul prin acțiunile sale a prejudiciat potențialul militar, independența statală sau inviolabilitatea teritorială a URSS, așa cum prevede acest articol.

Instanța de judecată a încălcat în mod flagrant dreptul inculpatului la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, a cărui participare în cazul dat era obligatorie.

Condamnarea lui Cușmaunsa Iacov constituie un viciu fundamental comis în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, întrucât a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

4. Judecând argumentele recursului în anulare în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează, că acesta urmează a fi admis cu casarea hotărârii judecătorești atacate, încetarea procesului penal și reabilitarea condamnatului, din următoarele considerente:

Potrivit art. 452 alin. (1), coroborat cu art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac. Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

La 30 decembrie 1992 a intrat în vigoare Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Conform art. 3 lit. a), art. 5², 5³ din Legea Republicii Moldova privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și pe teritoriul altui stat, inclusiv cele care au fost condamnate pentru alte „*trădare de patrie*”.

Ca rezultat al studierii dosarelor, asupra cărora au fost luate hotărâri ale organelor judiciare, Procuratura Generală face recurs în anularea lor, care se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în modul stabilit de Codul de procedură penală pentru examinarea recursurilor în anulare.

Verificând conținutul sentinței contestate, se atestă că condamnatul Cușmaunsa Iacov nu a fost asistat de un apărător, iar instanța de judecată nu a efectuat o analiză și nu a supus aprecierii în coroborare declarațiile condamnatului și probele conținute în dosarul respectiv, întemeindu-și, astfel, hotărârea de condamnare pe presupuneri.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit constată că, instanța a ignorat în mod vădit principiile și normele fundamentale unanim recunoscute ale unui proces echitabil, conform cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, de către o instanță imparțială, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa, având dreptul să se apere însuși și să fie asistată de un apărător, nefiind obligată să dovedească nevinovăția sa, iar concluziile despre vinovăția persoanei în săvârșirea infracțiunii și sentința de condamnare nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Împrejurările expuse indică cert că erorile de drept comise de instanța de judecată în cadrul judecării cauzei penale respective, adică sfidarea vădită a

drepturilor și libertăților fundamentale ale condamnatului, constituie un viciu fundamental, care a afectat hotărârea atacată și dovedesc că în speță existau circumstanțe care excludeau tragerea lui Cușmaunsa Iacov la răspundere penală.

Având în vedere cele menționate, precum și prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit constată prezența în speță a motivelor întemeiate pentru a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă privind condamnarea lui Cușmaunsa Iacov, în baza art. 58-1 „b” Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii alin.(2) din Decretul Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS din 19 aprilie 1943, cu casarea acesteia și, în temeiul prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și reabilitarea condamnatului.

5. În conformitate cu art. art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), 453 alin. (1), 457 alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul în anulare declarat de adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, casează sentința Tribunalului Militar al Garnizoanei Stalingrad din 08 mai 1945, în privința lui *Cușmaunsa Iacov xxxx*, în baza art.58-1 „b” Cod penal al RSFSR, cu aplicarea sancțiunii alin.(2) din Decretul Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS din 19 aprilie 1943, cu încetarea procesului penal, pe motiv că există circumstanțe care exclud tragerea persoanei la răspundere penală și dispune reabilitarea acestuia în fața societății, și reintegrarea în drepturi, în conformitate cu Legea Republicii Moldova din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 15 septembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena